

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/47/2020
Identifikačné číslo spisu: 2114226939
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2114226939.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ V. G. a 2/ Q. G., oboch bývajúcich v I., B. XX, zastúpených Mgr. Petrom Kubalom, advokátom so sídlom v Piešťanoch, Pod Párovcami 55, proti žalovaným 1/ A. G., bývajúcemu v I., B. D. XX, 2/ J. B., bývajúcej v I., B. D. XX, 3/ Q. B., bývajúcej v I., B. XX, 4/ Mgr. V. B., bývajúcemu v I., X. XX, 5/ Mgr. B. B., bývajúcej v I., B. XX, 6/ Mestu Trnava, so sídlom v Trnave, Hlavná 1, 7/ V. O., bývajúcemu v I., B. XX, 8/ Q. O., bývajúcej v I., B. XX, 9/ H. I., bývajúcemu v I., B. XX, 10/ Z. I., bývajúcej v I., B. XX, 11/ Q. I., bývajúcej v G., Q. XXX/XX, 12/ X. S., bývajúcemu v I., B. XXX/XX, 13/ A. S., bývajúcej v I., B. XXX/XX, 14/ I. S., bývajúcemu v I., B. XXX/XX, žalovaní 1/ až 5/, 7, 8/ a 11/ zastúpení JUDr. Romanom Cibulkom, advokátom so sídlom v Trnave, Hlavná 13, o určenie existencie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19C/243/2014, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. novembra 2018 sp. zn. 9Co/56/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní 1/ až 5/, 7/, 8/ a 11/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovaným 6/, 9/, 10/, 12/ až 14/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. júna 2017 č. k. 19C/243/2014-151 zamietol žalobu (určenie existencie vecného bremena - práva vstupu a prechodu peši na a cez bližšie označený pozemok, a to v prospech každého vlastníka bližšie označených bytov a nebytového priestoru) a žalovaným 1/ až 14/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Rozhodnutie odôvodnil právne aplikáciou § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, 3, § 134 ods. 1, § 130 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) s poukazom na procesné ustanovenia § 470 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

1.2. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobe nie je možné vyhovieť, pretože v posudzovanej veci nebolo vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu cez predmetný pozemok nikdy žiadnym zákonným spôsobom zriadené. Žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) sa mylne domnievali, že skutočnosť, že vlastníci predmetného pozemku im, ako i ich právnym predchodcom, umožnili prechod cez tento pozemok, je takýmto právnym titulom, a preto boli dobromyseľní, že týmto súhlasom im toto právo patrí. Napokon o uvedenom (že dobromyseľnosť je daná vtedy, ak držiteľ nadobudol vec alebo právo, i keď sa následne zistí, že tento úkon nebol právne perfektný) svedčí i rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5Cdo/39/99, na ktoré poukazovali samotní žalobcovia v žalobe, uzavrel prvostupňový súd.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom zo 6. novembra 2018 sp. zn. 9Co/56/2018 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) potvrdil prvostupňový rozsudok, zastúpeným žalovaným priznal náhradu odvolacích trov a nezastúpeným žalovaným ich náhradu nepriznal.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech, keď rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie. S poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatoval správnosť jeho dôvodov a odkázal na výstižné, správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchyliť a nemohol preto dať za pravdu odvolateľom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalej uviedol:

2.2. Vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu, zo zákona alebo výkonom práva (vydržaním) pri splnení zákonných podmienok. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností. Výdržaním vzniká vecné bremeno v prípade, keď oprávnený držiteľ, t. j. ten, kto vykonáva právo pre seba v dobrej viere o tom, že mu právo patrí, využíva toto právo nepretržite po dobu desiatich rokov. Do tejto doby sa započítava i doba, počas ktorej toto právo oprávnenne vykonával aj právny predchodca.

2.3. V prejednávanej veci sa odvolací súd stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že vecné bremeno spočívajúce v práve vstupu a prechodu cez posudzovaný pozemok nikdy žiadnym zákonným spôsobom nebolo zriadené, keďže konkludentný súhlas nepatrí medzi zákonné spôsoby nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (práva prechodu), v spojení s ktorým boli žalobcovia povinní preukázať svoju dobromyseľnosť ako jeden z predpokladov nadobudnutia práva, ktorého určenia sa domáhajú žalobou. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti kúpnu zmluvou z roku 1998, pričom zmluva neobsahuje žiadne ustanovenie týkajúce sa (existencie) práva vecného bremena k nadobúdaným nehnuteľnostiam. Tvrdenie žalobcov, že od predávajúcich mali vedomosť, že časť príľahlého pozemku je dlhodobá a nerušene využívaná na napojenie na verejnú komunikáciu - na Športovú ulicu, a to so súhlasom a na základe dohody s vlastníkom príľahlého pozemku, nebolo v konaní zo strany žalobcov nijakým spôsobom preukázané, pričom ako je už uvedené vyššie, ani konkludentný súhlas nepatrí medzi základné spôsoby nadobudnutia práva vecného bremena; aj existenciu domnelého právneho titulu je nutné preukázať. K uvedenému odvolací súd dodal, že pokiaľ sa právo prechodu cez susediaci pozemok, patriace teraz žalovaným, realizovalo, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom spochybňuje dobromyseľnosť žalobcov a ich právnych predchodcov v súvislosti s držbou predmetného práva. Na uvedený záver nemá vplyv ani to, že od roku 1998 (uzavretie kúpnej zmluvy) do roku 2014 (podanie žaloby) uplynulo (viac ako) 10 rokov (§ 134 OZ).

2.4. Žalobcom odvolací súd prisvedčil, že nezachovanie dohody v písomnej forme nie je na vadu, keďže oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod. Avšak aj existenciu domnelého právneho titulu boli podľa odvolacieho súdu žalobcovia povinní v konaní preukázať, keď iba samotné tvrdenie o jeho existencii - ústnej dohody, resp. presvedčenie právnych predchodcov žalobcov o tom, že im právo prechodu patrí, pretože inak by nesúhlasili s rozdelením spoločnej nehnuteľnosti, uvedené v žiadnom prípade nepreukazovalo.

2.5. K námietke žalobcov, že prvostupňový súd nevyhodnocoval Rozdielnu zmluvu z 15. mája 1990 ako ani iné listinné dôkazy (bez ich bližšej špecifikácie) odvolací súd uviedol, že táto neobstojí, keďže

samotní žalobcovia v súvislosti s právnym titulom preukazujúcim vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu neuvádzali žiadny písomný titul, ale výslovne dlhodobé a nerušené využívanie (časti) príľahlého pozemku od roku 1990 na základe súhlasu a (ústnej) dohody s vlastníkmi príľahlého pozemku.

2.6. V súvislosti s námietkou žalobcov, že dohoda o práve prechodu bola súčasťou dohody medzi právnymi predchodcami žalobcov a žalovaných, môže potvrdiť aj osoba p. U. Q., nar. XX. X. XXXX, ktorú sa im podarilo vypátrať (žije v meste Vranov nad Topľou), ale zdravotný stav jej nedovoľuje zúčastniť sa súdneho pojednávania (mylne sa domnievali, že už nežije). Odvolací súd poukázal na to, že uvedené bolo žalobcami tvrdené až v ich vyjadrení k vyjadreniu žalovaných k odvolaniu žalobcov, pričom odvolací súd je viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP), a preto nebolo dôvodné aplikovať ani § 366 CSP, keďže podľa odvolacieho súdu sa nejedná o novotu v odvolacom konaní.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP. Navrhli napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalobcovia vytýkali nižším súdom, že nevykonali resp. nevyhodnocovali nimi predložené resp. navrhnuté dôkazy - listinné dôkazy (rozdielnu zmluvu, delimitačné zmluvy a kúpnu zmluvu) a neuskutočnili obhliadku nehnuteľnosti.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobcovia reagovali na odvolacím súdom vyslovené závery, (i) „že aj domnelý právny titul je potrebné preukazovať“. V tejto súvislosti ďalej uviedli, že „rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa otázkou, ako má účastník súdneho konania ... preukazovať existenciu domnelého právneho titulu, doteraz nezaoberala“, (ii) „že k zriadeniu vecného bremena nemôže dôjsť na základe konkludentného súhlasu, pričom Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa touto otázkou doteraz nezaoberala“. Podľa ich názoru zmluva o zriadení vecného bremena môže byť uzatvorená aj na základe konkludentného súhlasu.

3.3. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP žalobcovia nijako neodôvodnili.

4. Žalovaní 1/ až 5/, 7/, 8/ a 11/ vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcov uviedli, že namietané zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP neobstoja, pretože je vecou súdu, ktoré dôkazy vykoná a ako ich vyhodnotí. V súvislosti s dovolaním žalobcov podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedli, že ani v tomto prípade žalobcami uvádzané dôvody neobstoja, pretože ak tvrdili, že svoju dobromyseľnosť vyvodzovali z akejsi ústnej dohody z minulosti, a to v súvislosti s uzatvorením tzv. rozdielnej zmluvy, bolo ich povinnosťou toto tvrdenie v konaní preukázať. V neposlednom rade k otázke dobromyseľnosti pri preukazovaní nadobudnutia vecného bremena existuje rozsiahla a ustálená judikatúra dovolacieho súdu. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dovolatelia bližšie nevymedzujú. Preto navrhli, aby najvyšší súd dovolanie žalobcov odmietol a priznal im náhradu dovolacích trov.

4.1. Žalovaní 6/, 9/, 10/, 12/ až 14/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Žalobcovia v dovolaní podľa § 420 písm. f/ CSP namietali, že nižšie súdy nevykonali resp. nevyhodnocovali nimi predložené resp. navrhnuté dôkazy - listinné dôkazy (rozdielnu zmluvu, delimitačné zmluvy a kúpnu zmluvu) a neuskutočnili obhliadku nehnuteľnosti (pozri bod 3.1.).

10.1. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.2. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov, že v konaní došlo k nimi tvrdným vadám zmätočnosti.

10.4. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.5. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.6. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol

spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

10.7. Pokiaľ žalobcovia v dovolaní poukazovali na to, že nižšie súdy nevykonali resp. nevyhodnocovali nimi predložené resp. navrhnuté dôkazy - listinné dôkazy (rozdielnu zmluvu, delimitačné zmluvy a kúpnu zmluvu) a neuskutočnili obhliadku nehnuteľnosti, podľa právneho názoru dovolacieho súdu dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Námietky dovolateľov o porušení ich práva na spravodlivý proces preto nemožno považovať za dôvodné, čo zakladá dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť v zmysle § 447 písm. c/ CSP.

10.8. Nad rámec vyššie uvedeného dovolací súd dodáva, že odvolací súd primeraným a teda nie zjavne arbitrárnym spôsobom vysvetlil, prečo žalobcami označené listinné dôkazy neboli v okolnostiach posudzovanej veci dôležité. V tomto ohľade uviedol, že žalobcovia v konaní explicitne zdôvodňovali dlhodobé a nerušené využívanie (časti) príľahlého pozemku od roku 1990 nie písomným titulom, ale konkludentným súhlasom a (ústnou) dohodou s vlastníkmi príľahlého pozemku, pričom (iba) konkludentný súhlas nepatrí medzi základné spôsoby nadobudnutia práva vecného bremena (bod 19 a 25 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Odvolací súd ďalej uviedol, že „[d]obrú vieru držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vlastnícke právo, resp. vecné bremeno vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu) vzniku (nadobudnutia) vlastníctva, svedčiaceho poctivosti nadobudnutia. Oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existujúci právny dôvod, postačí, aby tu bol domnelý právny dôvod (titulus putativus). Ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu takýto právny titul svedčí. Takýmto titulom (právnym dôvodom) sa môže v prípade vydržania vecného bremena rozumieť len právny úkon, ktorým sa vecné bremeno zriaďuje, a to je dohoda o zriadení vecného bremena, ktorý môže trpieť vadou, resp. formálnymi nedostatkami a nemusí byť perfektné. Či je držiteľ práva z vecného bremena so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, musí byť zhodnotený objektívne, nestačí zamerať dokazovanie len na zisťovanie subjektívnych predstáv držiteľa tohto práva“ (bod 17 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Pokiaľ žalobcovia v rámci dovolania namietali nevykonanie obhliadky nehnuteľnosti, treba podotknúť, že žalobcovia v rámci podaného odvolania touto námietkou neargumentovali, odvolací súd sa preto ňou ani nezaoberal, súc viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP). Vychádzajúc z uvedeného nemohla byť potom uvedená námietka ani predmetom vecného dovolacieho prieskumu (princíp subsidiarity).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

11. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania aj v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď podľa ich názoru rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (bod 3.2.).

11.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11.2. Citované ustanovenie upravuje predpoklady prípustnosti dovolania, ak sa dovolanie podáva z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Pre všetky prípady uvedené pod písmenom a/ až c/ ustanovenia § 421 ods. 1 CSP platí, že dovolanie je prípustné vtedy, ak 1/ smeruje proti potvrdzujúcemu alebo zmeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak 2/ dovolateľom nastolená otázka je otázkou právnou (nepripúšťa sa riešenie skutkových otázok) a ak 3/ ide o takú právnú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti dovolania, nie je možné podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaciemu prieskumu z hľadiska jeho vecnej správnosti. Ak takáto konkretizácia uplatneného dovolacieho dôvodu súdu chýba, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté

spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

11.3. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

12. Žalobcovia v súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najskôr reagovali na odvolacím súdom vyslovené závery, „že aj domnelý právny titul je potrebné preukazovať“. V tejto súvislosti ďalej uviedli, že „rozhodovacia prax odvolacieho súdu sa otázkou, ako má účastník súdneho konania ... preukazovať existenciu domnelého právneho titulu, doteraz nezaoberala“ [bod 3.2.(i)].

12.1. Z takto formulovaného dovolania odvolací súd ani výkladom nezistil (§ 124 ods. 1 CSP), akú konkrétnu právnú otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je takto dovolateľmi naformulovaná otázka dostatočne jasná a určitá, keď je naformulovaná príliš všeobecne a nie je z podaného dovolania (ani podľa jeho obsahu) možné ustáliť, akú konkrétnu právnú otázku mali dovolatelia na mysli.

12.2. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že takto všeobecne nastolená právna otázka by ani nemohla byť spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu, pretože odvolací súd by nemohol podať odpoveď na všeobecnú otázku, „ako má účastník súdneho konania ... preukazovať existenciu domnelého právneho titulu“, nakoľko predmetom dovolacieho prieskumu má byť podstatná právna otázka riešená odvolacím súdom v rozhodnutí odvolacieho súdu napadnutom dovolaním, t. j. konkrétna právna otázka. Navyše otázku preukazovania existencie domnelého právneho titulu nemožno posudzovať paušálne rovnako vo všetkých prejednávanych veciach. Otázka preukazovania existencie domnelého právneho titulu sa posudzuje prípad od prípadu s ohľadom na okolnosti a špecifiká tej-ktorej prejednávanej veci. Taktiež ako bolo už uvedené vyššie, ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

12.3. V neposlednom rade neplatí ani tvrdenie žalobcov, že sa podobnými otázkami odvolací súd vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal. Napr. vo veci sp. zn. 4Cdo/110/2010 najvyšší súd uviedol, že „[t]reba ... rozlišovať medzi tvrdením dobromyselnosti a jej preukázaním ... Súd ... nerozhoduje na základe tvrdení, ale na základe skutkových zistení vyplývajúcich z vykonaného dokazovania ... či došlo k vydržaniu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, nie je ... určujúce ... že držiteľ ... tvrdil oprávnenú držbu práva, spočívajúceho v prechádzaní cez cudzí pozemok ... Právne relevantné je ... preukázanie tejto dobromyselnosti ... pre danosť ktorej nie je postačujúce subjektívne presvedčenie držiteľa, ale objektívne posudzovanie tohto presvedčenia ...“. Vo veci sp. zn. 3MCdo/7/2008 najvyšší súd uviedol, že „Predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutými pre vydržanie vlastníckeho práva. ... nevyhnutnou podmienkou vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je (mediálnym) existencia právneho dôvodu, z ktorého subjekt so zreteľom na všetky okolnosti vyvodzuje a je v dobrej viere, že v určitom právnom vzťahu (v skutočnosti len domnelom) jemu patrí právo k cudzej veci spôsobilé byť obsahom vecného bremena ... Otázka existencie dobrej viery držiteľa sa posudzuje z hľadiska objektívneho, t.j. podľa toho, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno od neho požadovať, nemal a nemohol mať pochybnosti o tom, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu vzniklo a že mu patrí ... pre záver o vydržaní práva vecného bremena ... nie je postačujúcim samo zistenie, že navrhovatelia - i keď so súhlasom dotknutého vlastníka - túto časť parcely využívali na prechod (prejazd) k ich rodinnému domu. Cez cudzí pozemok môže totiž ten, kto nie je jeho vlastníkom, oprávnené prechádzať aj na základe iných právnych titulov. ... sama skutočnosť, že niekto koná spôsobom, ktorý naplňuje možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (prechod, prejazd cez cudzí pozemok), ešte neznamená, že je oprávneným držiteľom tohto vecného práva. Takým držiteľom je len ten, kto je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere,

že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí. Spravidla to bude ten, kto vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu na základe právneho titulu (svedčiaceho o úmysle zriadiť toto právo), ktorý je neplatný, pričom oprávnený ani pri zachovaní obvyklej opatrnosti o dôvodoch neplatnosti tohto titulu nevie a nemusí vedieť; rovnako ale môže ísť aj o prípad tzv. domnelého právneho dôvodu držby (titulus putativus), kedy tu právny titul držby vôbec nie je, ale ten, kto vykonáva určité práva, je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že tu takýto titul je". Podobne vo veci sp. zn. 3Cdo/147/2016 najvyšší súd uviedol, že „jedným z viacerých predpokladov vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je skutočnosť, že ten, kto určitú nehnuteľnosť užíva (napríklad za účelom prechodu alebo prejazdu), je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že koná ako oprávnený z vecného bremena. Rozhodujúcimi tu nie sú subjektívne predstavy alebo domnienky konajúceho; jeho dobromyseľnosť musí byť, podobne ako v prípade vydržania vlastníckeho práva, posudzovaná z objektívneho hľadiska, to znamená z hľadiska, či pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Sama skutočnosť, že nehnuteľnosť užíva nerušene po dobu presahujúcu 10 rokov, nezakladá dobrú vieru o tom, že ide o výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu". V tomto rozhodnutí najvyšší súd poukázal aj na ďalšie - podobné rozhodnutia (2Cdo/271/2007, 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010, 4Cdo/287/2006 a 5Cdo/234/2009).

13. Žalobcovia v súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP rovnako tvrdili, že zmluva o zriadení vecného bremena môže byť uzatvorená aj na základe konkludentného súhlasu [bod 3.2.(ii)].

13.1. K spôsobu, ktorým žalobcovia v danom prípade odôvodňujú prípustnosť dovolania [bod 3.2.(ii)], najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania.

13.2. Žalobcami v dovolaní takto vymedzená otázka (či zmluva o zriadení vecného bremena môže byť uzatvorená aj na základe konkludentného súhlasu) však nekorešponduje s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nosných záveroch, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno ohľadom preukázania dohody vlastníkov (resp. právnych predchodcov) príahľého pozemku s právnymi predchodcami žalobcov o nerušenom využívaní na napojenie na verejnú komunikáciu - na Športovú ulicu. V tomto ohľade odvolací súd uviedol, že (iba) samotné tvrdenie žalobcov o ústnej dohode, resp. presvedčenie právnych predchodcov žalobcov o tom, že im právo prechodu patrí, nepostačovalo k prijatiu opačného záveru (body 22 a 23 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Inak povedané pre záver odvolacieho súdu nebolo podstatné to, akú formu mala/mala mať zmluva (dohoda) o zriadení vecného bremena, ale skutočnosť, že existenciu takejto zmluvy (dohody) žalobcovia v konaní nepreukázali.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP

14. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP žalobcovia nijako neodôvodnili (bod 3.3.).

14.1. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/ § 421 ods. 1 CSP). Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

14.2. V ustanovení § 428 CSP sa za jednu z náležitostí dovolania považuje aj uvedenie toho, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody). Civilný sporový poriadok v ustanovení § 421 spája dôvod dovolania s právnym posúdením veci. Spôsob ako treba jednotlivé dovolacie dôvody vymedziť upravujú ustanovenia § 432 až § 435 CSP. Dovolatelia v dovolaní však dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP takto nevymedzili (pozri bod 3.3. a 14.). Dovolateľmi podané dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP teda neobsahuje riadne vymedzenie dovolacích

dôvodov. Dovolanie v tejto časti preto nespĺňalo náležitosti vyžadované citovaným ustanovením § 428, čo malo za následok jeho odmietnutie v zmysle ustanovenia § 447 písm. d/ CSP.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. c/ (§ 420 písm. f/ CSP), d/ (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP) a f/ (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) CSP.

16. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.